

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

An, & quando possit Episcopus in impedimentis matrimonij dispensare.
Cap. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

S V M M A R I V M.

6 An verò Vicarius Episcopi ex generali commissione possit in huiusmodi denunciationibus dispensare? affirmatiuè respondet Coninch. de Sacram. disp. 27. dub. 6. nu. 55. Cened. in Collect. ad I. s. canon. par. 2. collect. 81. nu. 5. Azed. de Præcell. Episc. Dignit. par. 2. cap. 7. num. 32. & communè dicit Paris. de Resign. Benef. lib. 3. cap. 11. num. 19. & seq. vbi etiam
7 notat, quod vbiunque in Concilio Tridentino aliquid committitur ordinariis, intelligitur etiam de Vicarijs generalibus Episcoporum; vbi enim voluit Sancta Synodus Vicarium excludere, id expressit, vt in absolutione ab hæresi sess. 24. de res. cap. 6. & hanc esse receptiorem sententiam dicit Barbof. d. p. 2. all. 32. n. 28. & seq. Sbroz. de Vic. Episc. lib. 2. q. 201. num. 1. & seq. & alij apud Dian. p. 3. tr. 4. res. 238. quibus adde Gutier. de matrim. c. 56. num. 13. vbi dicit, quod tam Episcopus, quam Vicarius potest huiusmodi facultatem dispensandi in denunciationibus Parocho, seu alteri clerico delegare.
9 An verò matrimonium non præmissis denunciationibus contractum validum sit? Resp. affirmatiuè, nisi aliud obstat, vt declarauit Sac. Congreg. Concilij apud Farinao. dec. 18. par. 4. Diuers. & diximus supra lib. 6. c. 4. num. 8.

- 1 An Episcopus possit dispensare in impedimentis, matrimonium non dirimentibus,
- 2 Quando Episcopus possit dispensare in voto simplici castitatis.
- 3 Quando Episcopus in impedimento matrimonium dirimente dispensare possit.
- 4 An Episcopus dispensare possit cum minoribus non habentibus ætatem requisitam.
- 5 Quid si matritia ætatem suppleat.
- 6 Et quid si ad ætatem legitimam deficerent duo, vel tres dies. Quæ dicatur ætas legitima in mare, & in femina ad contrahendum matrimonium, ibidem.
- 7 Quando possit Episcopus dispensare in impedimentis dirimentibus post contractum matrimonium.
- 8 An Commissarius Cruciatæ possit in dictis impedimentis dispensare, ibidem.
- 9 Qui habent priuilegium dispensandi in casibus Episcopalibus etiam matrimonialibus, non possunt dispensare in casibus, qui non iure ordinario, sed ratione urgentis necessitatis competunt Episcopo, ibidem.
- 10 An Episcopus in dictis casibus dispensare possit quoad forum externum.
- 11 An Episcopus huiusmodi facultatem possit alteri delegare.
- 12 An Episcopus Coniugi ad fidem conuerso concedere possit licentiam transeundi ad secundas nuptias viuente altero coniuge infideli.

CAP. VIII.

An, & quando possit Episcopus
in impedimentis matrimo-
nii dispensare.

Dico 1. quod in impedi-
mentis non dirimenti-
bus ex iusta causa Epi-
scopus potest dispensa-
re etiam in vtroque foro. nam
consuetudine receptum est. vt di-
spensatio huiusmodi impedimē-
torum non obtineatur à Papa,
excepto castitatis, ac Religionis
voto absoluto. ac perfecto. *Nav.
in M. in. cap. 2. num. 85. Bonacin.
de matrim. q. 3. vñd. 15. numer. 3.
Vgolín. de offic. & pot. Episcop. c. 60
§. 3. vbi de communi Barb. eod. tr.
part. 2. alleg. 35. nu. 2. & alij apud
Sanch. de matrim. tom. 2. lib. 7. di-
sp. 17. n. 15.*

2 Notandum tamen est, quod in
casu urgentis necessitatis, quando
scilicet magnum vrget inconti-
nentiæ periculum, nec cōsuli po-
test Pontifex ratione paupertatis,
aut quia graue est periculum
in mora, Episcopus etiam in voto
simplici castitatis dispensare po-
test. *vt d. Sylu. in Summ. in ver. Di-
spensatio num. 15. & in ver. vobum
4. num. 5. Nav. in man. cap. 12. nu.
76. & alij: quia non est verisimi-
le, Papam sibi hanc dispensatio-
nem in tali casu reseruasse, & i-
dedò presumitur Episcopo conces-
sa tacita facultas dispensandi. Fe-
lin. in cap. 1. num. 49. de Constitut.
Lambertín. de Iurepatr. par. 1. libr.
2. art. 19. quæst. 7. princ. nu. 2. San-*

*ch. de matrim. lib. 2. disp. 40. num. 3.
Gatier. eod. tract. cap. 49. numer. 7.
Bonacin. eod. tract. quæst. 3. pun. 15.
num. 3. Barbos. d. par. 2. alleg. 33. n.
23. & 26. Vnde potest Episcopus
etiam contra ius commune sta-
tuere, si id faciat ex euidenti, &
necessaria causa, quæ superiorem
ad id concedendum moueret. Fe-
lin. loco cit. Vgolín. de offic. & pote-
stat. Episcop. c. 60. §. 1. Ricc. in Praxi
for. Eccles. part. 1. ref. 239.*

Dico 2. posse similiter Episco-
pum dispensare in impedimento
occulto matrimonium dirimen-
te, si eo tempore, quo celebran-
da sunt nuptiæ, mulier aliquod
impedimentum dirimens in con-
fessione aperuit; cuius manifesta-
tio esset illi causa grauis infamiae,
dummodò tentatis omnibus me-
dijs nullum adest remedium eua-
dendi infamiam, vel suspicionem
grauis delicti in confessione ma-
nifestati, *vt dicunt DD. apud Bo-
nacin. d. q. 3. punct. 15. num. 6. Bar-
bos. loco cit. part. 2. allegat. 35. nu. 5.
Dian. part. 2. tract. 16. ref. 17. & p. 8
tractat. 3. resolut. 80. & ideo posset
Confessarius, cui detegitur huius-
modi impedimentum, tali fami-
næ consulere, vt voueat castitatē
ad mensem deinde dicat Consā-
guineis, se voto castitatis esse ob-
strictam, sibiq. à Confessario mā-
datum fuisse, vt absteineat à matri-
monio, donec obtineatur dispen-
satio à Sede Apostolica; caueat
autem, ne dicat vota esse ad tem-
pus, ne audientes asserant, suffi-
cere dispensationem Episcopi, sic-
que remedium eludatur, ita Sā-
chez de matrimo: lib. 2. disput. 40.
num.*

nu. 7. Bonacin. loco cit. Gutier. eod. tractat. cap. 49. num. 1. vers. laudo tamen Barbof. ut supra numer. 6: quamquam hoc remedium mihi nunquam placuit: nam vehementes adhuc suspicio oriretur non sine graui damno fama mulieris: omnes enim dicerent, ob quid rem tantam diu reticuit? et aduertit Alzed. de Præcell. Episcop. Dignit. part. 2. cap. 7. num. 12: Vnde subdit Sanchez. loco cit. quod si neque hoc, neque alia media prudentis viri arbitrio attentis circumstantiis occurrentibus sufficiant, posset Episcopus dispensare.

4 Ità etiam in casu grauissimæ necessitatis, puta pro bono pacis, vel simili potest Episcopus dispensare cum minoribus non habentibus ætatem requisitam ad matrimonium, quæ in masculo est quatuordecim annorum, & duodecim in femina, ut probatur ex c. 2. de Desponsat. Impub. vbi prohibetur, ne aliqui, quorum vterque vel alter ad ætatem legibus, vel Canonibus determinatam non peruenerit, coniungantur: nisi forte aliqua vrgentissima necessitate interueniente talis coniunctio toleretur; tunc enim procedit regula, quod quoties in aliquo textu permittitur dispensatio, & illam sibi Summus Pontifex non referuat, intelligitur concessa Episcopo Sylu. in verb. Dispensatio nu. 15. Bonacin. de matrim. quæst. 1. punct. 4. in fin. & communem dicit Sanchez, de matrim. lib. 7. disp. 104. num. 12. Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 2. alleg. 33 n. 17. & alleg. 35. n. 20.

5 Obserua tamè, quod si potentia generandi acceleretur in masculo ante 14. annum, & masculus habeat sufficientem discretionem, & prudentiam, validè potest contrahere matrimonium, quia tunc malitia ætatè supplet cap. de illis & cap. ult. de Despons. Impub. cap. vn. §. 1. vbi glos. in ver. supplebat eod. tit. in 6. & dicit Sanchez. d. lib. 7. disp. 104. num. 5. quem refert Bonacin. loco cit. d. pen. 4. num. 2. & 10. vbi etiam notat, quod id colligi potest etiam ex habitu corporis & copula alias habita. Ad Episcopum verò spectat cognoscere, an malitia ætatem suppleat, ut d. Barbof. in cap. 2. num. 5. de Despons. Impub. & de offic. & pot. Episc. par. 2. all. 35. num. 20.

6 Obserua 2. quod matrimonium contractum vltima die anni decimi quarti in mare, & duodecimi in femina validum est fauore matrimonij, sicut dicimus in testamento h. qua ætate ff. de Testam. Abb. in cap. attestaciones n. 7. de Desponsat. Impub. Sylu. in ver. matrimonium §. num. 5. sufficit enim in tali casu, quod ætas sit completa moraliter, non autem metaphisicè; & ideo si duo, vel tres dies deficerent, adhuc valeret matrimonium, ut dicunt DD. quos refert, & sequitur Bonacin. loco cit. d. q. 1. pun. 4. nu. 11. quibus adde alios apud Dian. par. 3. tr. 4. ref. 277. immò validum esse matrimonium, etiam si decem dies defint, censet Martin. Ledesm. in 2. par. lib. 4. sent. q. 60. ar. 1. col. penul. ver. hastabis, quem

refert Dian. & Bonacin. locis cit.

7 Dico 3 posse etiam Episcopum dispensare in impedimentis dirimentibus post contractum matrimonium concurrentibus infrascriptis conditionibus, videlicet quod impedimentum sit occultum, & matrimonium sit publicum.

Secundò quod Coniuges non possint separari absque scandalo.

Tertiò quod ad summum Pontificem non pateat aditus, seu recursus propter paupertatem, vel locorum distantiam, vel ob incontinentiæ periculum, vel quia infecta sunt itinera latrocinij, vel ob alia legitima impedimenta cap. quia circa de Consang. & affin. Sylu. in ver. Dispensatio num. 15. Nau. in Man. cap. 22. nu. 85. verf. Tertio dicendum Leo in Thesfor. eccles. par. 2. cap. 3. nu. 47. Coninch. de Sacram. & Censur. disp. 33. dub. 3. num. 32 Sanch. de matrimon. lib. 2. disp. 40. num. 3. & seq. Bonacin. cod. tr. q. 3. pun. 15. n. 4 Gutier. de matrim. cap. 49. num. 6. 7. & seq. Vgolin. de offic. & potest. Episc. cap. 60. §. 1. Alzed. par. 2. c. 7. de matrimon. dispens. num. 9. Barbof. d. par. 2. all. 35. num. 3. & seq. Visuald. in Candelab. aur. de matrim. nu. 248. par. 1. Ricc. in Praxfor. eccles. par. 1. ref. 239. Dian. par. 2. tract. 16. ref. 17. & par. 8. tr. 3. ref. 96. vbi etiam dicit, quod potest Episcopus ex dictis causis tam cum paupere, quam cum diuite dispensare.

An verò Episcopo dispensare liceat, si pateat aditus ad Nūtiū,

vel Commissarium cruciatæ, aut alium, qui huiusmodi facultatem habeat? affirmatiuè respondet Henriq. lib. 6. de Pœnitent. cap. 10. num. 1. in Commen. litt. D. & lib. 12. de matrimon. cap. 3. numer. 1. in Commen. litt. H. Vbi dicit, quod eum ius soli Pontifici referuet dispensatione, & is consuli nequeat, potest tunc Episcopus tamquam pastor ordinarius dispensare, cuius sententiam probabilem dicit Barbof. de offic. & potest. Episcop. part. 2. allegat. 35. nu. 10. sed contraria sententia verior est, quia Episcopus solū potest in hoc casu dispensare ratione necessitatis: hæc autem cessat, quando recurri potest ad alium, qui facultatem habet, ita tenet Nau. in man. cap. 22. num. 85. Sanch. d. lib. 2. disput. 40. num. 8. Barbof. loc. cit. Gutier. d. cap. 49. num. 12. Alzed. part. 2. c. 7. n. 18. Dian. p. 8. tr. 3. ref. 79. & alij.

Obserua tamen, quod Commissarius Cruciatæ non habet facultatem dispensandi, nisi detecta prioris matrimonij nullitate alteri coniugi: quare si ea nõ detecta expediret celebrari matrimonium in virgente necessitate, tunc posset recurri ad Episcopum pro dispensatione, vt d. Sanch. & Gutier. locis citat.

Obserua 3 eos, qui habent priuilegium dispensandi in casibus Episcopalibus etiam matrimonialibus, non posse dispensare in casibus, qui non iure ordinario, sed ratione virgentis necessitatis competunt Episcopo: quia hi nõ dicuntur casus Episcopales, sed

verè

verè ad Pontificem pertinent, & ex quadam iuris interpretatione Episcopo censentur permitti *Henriq. lib. 6. de Pœnit. cap. 14. numer. 7. Sanch. de matrim. d. lib. 2. disp. 40. num. 9. Gutier. ubi supra num. 12. Barbos. d. p. 2. alleg. 35. numer. 12. Alzed. part. 2. d. capit. 7. n. 38.*

Quartò requiritur, quod matrimonium sit consummatum *Leo in Thesfor. Eccles. part. 2. cap. 8. n. 43. Garc. de Benef. p. 1. c. 5. nu. 356*

Quintò, quod matrimonium contractum fuerit bona fide, idè *Leo loco cit. Gutier. de matrim. d. cap. 49. num. 9. Bonacin. d. quaest. 3. punct. 15. num. 4. ubi de communi Coninch. de Sacramen. disp. 33. dub. 3. n. 32. Barbos. part. 2. all. 35. num. 4. Alzed. de Præcell. Episc. Dignit. part. 2. d. cap. 7. num. 10. & alij apud Sanch. de matrim. libr. 2. disput. 40. num. 4. contra Henriq. lib. 12. de matrim. cap. 3. num. 2. in Commen. lit. K. & lit. O. qui putat, non requiri bonam fidem, cuius sententia refellitur ex Tridèntino *sess. 24. de ref. matrim. cap. 5. ibi, si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere presumpserit, separetur, & spe dispensationis consequenda careat, idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere sed etiam consummare ausus fuerit. Quare tales etiam cum iactura famæ separandi sunt, ut d. Coninch. d. disput. 33. dub. 3. num. 33. quia scientes impedimentum dirimens se in ea incommoda coniecerunt.**

Hinc potest etiam Episcopus cum illis dispensare, qui virtute

dispensationis subreptiæ à Summo Pontifice impetratæ bona fide cõtraxerint, si timeatur, quod si iterum dispensatio Pontificia impetretur, graue scâdalum oriri posset *cap. quia circa de Consang. & affin. Couar. de matr. 2. p. c. 6. §. 10. n. 15. Sâch. lib. 2. de matr. disp. 38. num. 12. Alzed. de Præcell. Dignit. Episcop. par. 2. cap. 7. num. 14. Barbos. part. 2. alleg. 35. nu. 9. vers. sextus casus.*

Sufficit autem bona fides vnius coniugis, quamuis alter mala fide contraxerit, *Sanch. d. lib. 2. disput. 40. Alzed. part. 2. d. cap. 7. Gutier. d. cap. 49. Dian. part. 8. tractat. 3. ref. 79. Barbos. part. 2. d. alleg. 35. nu. 4. contra Ludou. Lopez Instructor. Cõscien. tom. 2. par. 2. cap. 59. quem refert, & sequitur Garc. de Benef. part. 11. cap. 5. num. 357. qui tenet, requiri bonam fidem ex parte vtriusque ita vt ambo contrahentes probabiliter impedimentum ignorauerint.*

Huiusmodi tamen bona fides non excluditur per scientiam speculatiuam, qua Coniux nouit, se accessisse ad consanguineam eius, cum qua cõtrahere vult matrimonium, nisi coniungatur scientiæ practicæ, qua sciat, inde oriri impedimentum ad matrimoniâ contrahendum, ut d. *Sanch. d. lib. 2. disput. 40. numer. 4. vers. rogabis autem Gutier. loco cit. num. 9. ubi etiam notat, quod in hoc excusat lata culpa, & ignorantia crassa, dummodò nõ sit coniuncta cum ingenti temeritate, & ita etiam tenet Perez. de matrim. disput. 44. sect. 6. num. 9. quem refert Dian. par.*

part. 8. tractat. 3. resolution. 79.

Sextò requiritur, quod seruata fuerint in contrahendo matrimonio solemnitates à Concilio requisita, quia si propria auctoritate negligantur, non posset Episcopus dispensare, quamuis ignoranter matrimonium contractū sit, vt constat ex Concil. Trident. dicto cap. 5. ibi, quod si ignoranter id fecerit, siquidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subijciatur poenis: nō enim dignus est qui ecclesie benignitatem facile experiatur, cuius salubria praecepta temerè contempserit, ita Leo in Thes. for. Eccles. part. 2. cap. 8. num. 43. Garc. de Benef. part. 11. cap. 5. num. 357: secus si ignoranter contractum sit matrimonium, & ex ordinarii licentia solemnitates illae denunciationum omisae sint: quia tunc neque negliguntur, nec temerè contemuntur; & ideo posset Episcopus dispensare Sanch. de matrim. d. lib. 2. disput. 40. n. 4. vers. Vnde idem Gutier. eod. tr. cap. 49. num. 9. Alzed. d. par. 2. cap. 7. num. 10: Dian. part. 8. tractat. 3. ref. 79.

3 Obserua tamen, quod potestas Episcopi, qua dispensare potest in impedimentis dirimentibus occultis, est pro solo conscientiae foro, vt d. Henric. lib. 12 de matrim. cap. 3. numer. 2: Sanch. eod. tractat. lib. 2. disput. 40. numer. 10: Gutier. d. cap. 49. num. 13. Bonacin. de matr. d. quaest. 3. punct. 15 num. 4: Barbof. allegat. 35: num. 4. & 11.

9 Potest autem Episcopus hanc

facultatem dispensandi, in huiusmodi impedimentis delegare nō solum Vicario, sed etiā Parocho, vel aliis iuxta tex. in cap. fin. de offic. Ordin. quia id ad Ordinariā Episcopi iurisdictionem spectat, vt d. Sanch. d. disput. 40. numer. 14. Nau. in man. cap. 27. num. 45. Gutier. de matrim. d. cap. 49. num. 16. Alzed. de Praeell. Episcop. Dignit. part. 2. cap. 7. n. 36. Barbof. d. alk. 35. nu. 14.

10 Quæres, an Episcopus Coniugū ad fidem Catholicam conuerso concedere possit licentiam ad secundas nuptias transeundi viuentē altero Coniuge infideli? Respondeo affirmatiuè, si post conuenientem admonitionem alter Coniux ad fidem se conuertere noluerit cap. Iudei 28. q. 1. Sanch. de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 74. num. 9. quem refert Dian. par. 3. tractat. 4. resol. 252. & alij apud Layman. lib. 5. tractat. 10. cap. 3. n. 4. Bonacin. de matrim. quaest. 3. punct. 7. num. 6 vbi dicit, hanc esse probabiliorē sententiam, quia hodie prohibita est cohabitatio fidelis coniugis cū infideli propter periculum peruersionis, vt in d. cap. Iudei & cap. sepe 28. q. 1. quamuis in primitiua Ecclesia ad fidē propagandam id permissum fuerit ab Apostolo ad Corinth. 7. quicquid in contrariū dicat Nau. in man. cap. 22. numer. 49 & alij, immò si infidelis adeò distat, vt commodè requiri nequeat, non esset opus monitione, vt dicunt DD. apud Dian. loco cit. resol. 264. idemque dicendum, vbi moraliter certa est alterius coniugis ob-

ri-

stinatio, ut d. Risc. in Prax. for.
eccles. par. 1. ref. 241.

S^V M. M. A. R. I. V. M.

1. Matrimonium inualidum ob occultum aliquod impedimentum non est iterum celebrandum coram Parocho, & testibus, sed id fieri potest secreto inter ipsos coniuges, per eorum mutuū consensum.
2. An in tali casu sufficeret copula affectu maritali sequuta post eam cognitionem.
3. An ad reuocandum matrimonium si tē contractum necesse sit, ut iterum coram Parocho, & testibus celebretur.
4. Occultum qualiter intelligatur.
5. An Parentes, consanguinei, & affines in causa matrimoniali plenē probent.
6. An ad probandum matrimonium admittantur testes inhabiles.
7. Ad impediendum matrimonium unicus testis sufficit.
8. An si matrimonium celebratum fuerit coram Parocho, vel testibus consensu illius impedimenti, sit iterum celebrandum coram Parocho, & testibus.
9. Quid si impedimentum dirimens esset publicum.
10. Omnis forma, & solemnitas, que debet intervenire in actu ut valeat, intervenire etiam debet in ratificatione.

CAP. IX.

An matrimonium inualidum ob occultum aliquod impedimentum iterum celebrandum sit coram Parocho, & testibus obtemperata dispensatione.

Firmant DD. quos refert, & sequitur Gutier. de matrim. cap. 47. nu. 6. & seq. & cap. 76. num. 32.

sed verior videtur sententia aliorum asserentium, id fieri posse secreto inter ipsos coniuges per eorum mutuū consensum ita, ut coniux, qui ignorabat, intelligat in genere impedimentum dirimens subesse, ita *Nax. in man. cap. 12. nu. 47. & 70. ubi testatur, ita declarasse Pium V. & cons. 14. in fin. de sponsal. Possévin. de offic. Curat. cap. 10. nu. 25.* etiam si prius matrimonium mala fide fuerit celebratum, ut d. *Bonacin. de matrim. q. 2. pun. 9. num. 10. ubi etiam refert, ita Sacram Congreg. resoluisse.* & alij apud *Barbos. de offic. & pot. Episc. par. 2. all. 32. num. 157.* quia ratio finalis Concilij Tridentini requirentis presentiam Parochi, & testium ea fuit, ut tolleretur graue peccatum, & periculum contrahendi nouum matrimonium dissoluto primo: quibus incommodis satis occurritur, quando matrimonium semel fuit celebratum, quāuis inualide, coram Parocho, & testibus; Vnde in tali casu sufficeret